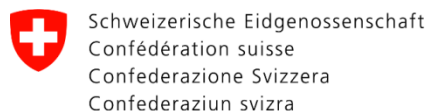

Vardarbībā ģimenē cietušu bērnu un
jauniešu rehabilitācija institūcijā kopā ar
ģimeni.

Optimāla modeļa izstrāde un prakse

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

SABIEDRĪBAS INTEGRĀCIJAS FONDS

Finansē Šveices Konfederācija un Latvijas Republika no Latvijas un Šveices
sadarbības programmas līdzekļiem paplašinātajai Eiropas Savienībai
www.swiss-contribution.lv

Dati

Pētījums un ziņojumā par situāciju Latvijā „Vardarbība ģimenē un veselība”, kas tapis Veselības ministrijas un Pasaules Veselības organizācijas Eiropas Reģionālā biroja sadarbības līguma ietvaros

***no vardarbības ģimenē Latvijā cieš
vismaz katras ceturtās
mājsaimniecības locekļi***

(citēts no programma vardarbības ģimenē mazināšanai 2008.-2011.gadam, apstiprināta ar Ministru kabineta 2008.gada 18.jūnija rīkojumu Nr.343 (LM), 2010.gada 24.februāra rīkojumu Nr. 103.)

Dati

***95 % no visiem rehabilitācijas
institūcijā gadījumiem ir
vardarbība ģimenē***

(Allažu bērnu un ģimenes atbalsta centra dati)

Normatīvi

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums

Laikā, kamēr bārenis vai bez vecāku gādības palikušais bērns atrodas ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā, pašvaldības sociālais dienests un bāriņtiesa sadarbībā ar institūcijas darbiniekiem **veic pasākumus, lai sekmētu bērna atgriešanos ģimenē**, uzturētu kontaktus starp bērnu un vecākiem vai, ja tas nav iespējams, meklētu iespēju nodrošināt bērna aprūpi citā ģimenē.

4. pants (5)

Vai atgriešanās ģimenes vidē ir droša?

Normatīvi

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums

Sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanas mērķis ir **novērst vai mazināt** invaliditātes, darbnespējas, brīvības atņemšanas soda izciešanas, atkarības vai **vardarbības** un citu faktoru izraisītās **negatīvās sociālās sekas** personas dzīvē.

19.pants(2)

Kas notiek ar cēloņiem? Cik var ilgt seku mazināšana?

Normatīvi

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums

Sociālā darba mērķis ir palīdzēt personai, **ģimenei** un personu grupai noteikt, atrisināt vai mazināt sociālās problēmas, attīstot pašas personas resursus un iesaistot atbalsta sistēmas.

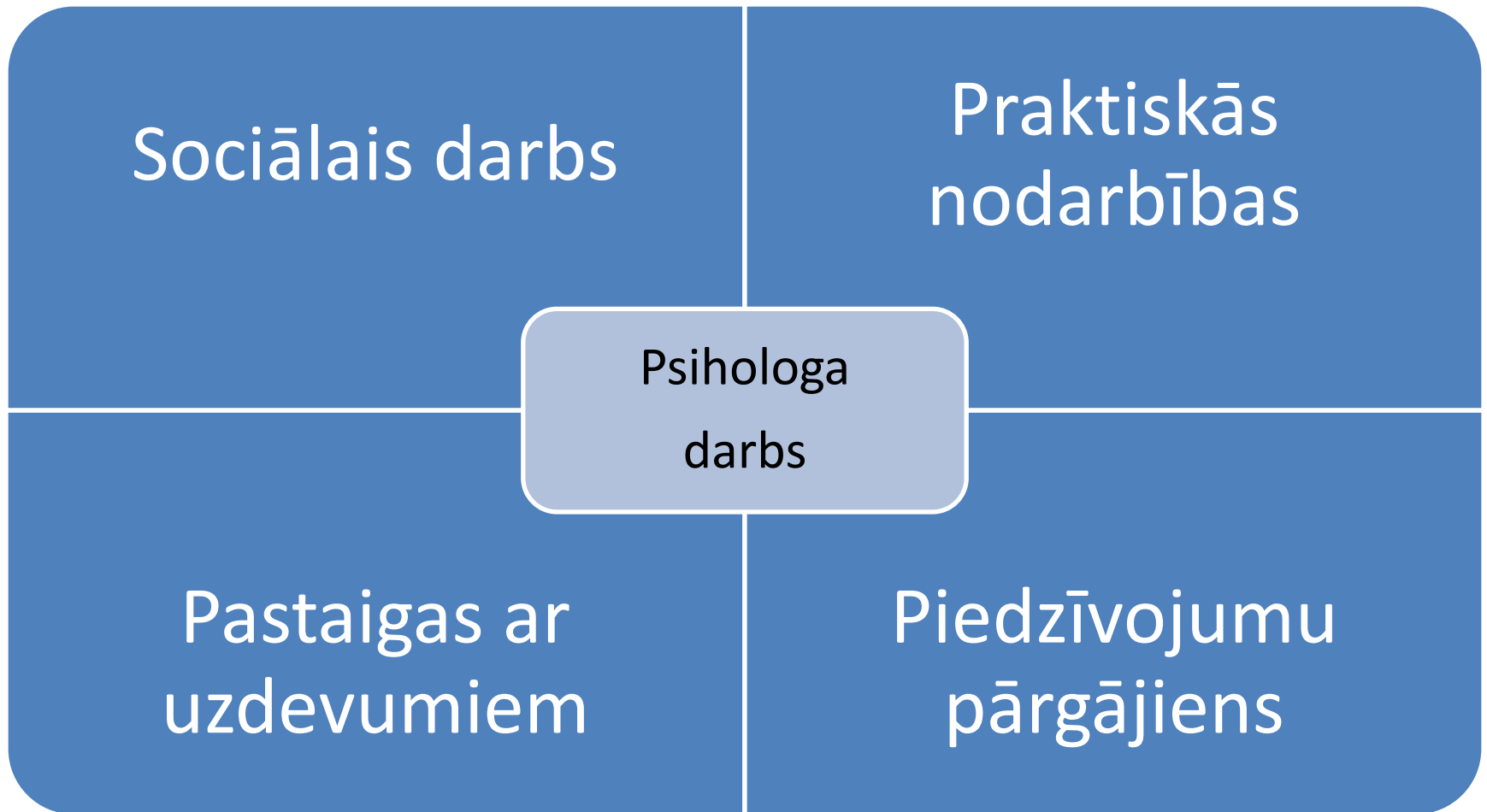
40. pants

Kā to izdarīt?

Pamatprincipi programmas izstrādei

- Pamatā patreizējais valsts piedāvāto rehabilitācijas pakalpojuma institūcijā „rāmis”, t.i. bērnu un jauniešu uzturēšanās institūcijā 30 dienas
- Vecāki (arī citi ģimenes locekļi) pievienojas nedēļas nogalēs,- kopā programmā 7 diennaktis

Programmas struktūra

Programmas teorētiskais pamats

- Alberta Banduras sociālās iemācīšanās teorija
 - Pašregulācija – spēja kontrolēt savu uzvedību
 - Paš-novērošana – sevis, savas uzvedības vērošana
 - Novērtēšana – salīdzināšana ar paraugu, citiem, sevi
 - Paš – reakcija – sevis sodīšana, apbalvošana

Īpašais programmā

- Mērķtiecīgs, intensīvs darbs ar visu ģimeni (mājsaimniecības sastāvu) institūcijā
- Maratona princips (2 diennakšu posmi) – mazāk aizsardzību, “dabiskāka” uzvedība
- Iesaistīts viss krīzes centra “tipiskais” speciālistu sastāvs + pārgājiena instruktors
- Nodarbības iekštelpās un ārā
- Pastāvīgi tiek sniegta objektīva atgriezeniskā saite – par “+” un “-”

Piedzīvojumu pārgājiens

ĢIMENES SALIEDĒŠANA, INDIVIDUĀLO SADARBĪBAS UN SASKARSMES
PRASMJU UZDEVUMI

Metode

- Apakšprogramma tiecas koncentrēties uz to, kā darīt un cik daudzos veidos var darīt, un ka darot kopā var paveikt vairāk.
- Apakšprogrammā ietvertā grūtību pārvarēšana paredz programmas dalībniekus (ģimeni) saliedēt, satuvināt, samazināt fizisko distanci un pretestību, iepazīt vienam otru un katram sevi, kopīgi darbojoties un risinot tās grūtības, ar kurām nākas saskarties neierastos un spriedzes apstākļos.

Pārgājiena moduļi

- Distances pārvarēšana šķēršlotā apvidū ar nolūku radīt programmas dalībniekiem papildus fizisku un psiholoģisku slodzi, veicot vienveidīgu un monotonu darbu, pārvarot šķēršļus dabā

Starpfiniša uzdevums

- ... izmēriet akmens apkārtmēru.
- Atrodiet uz akmens "A" burtu.
- "A" burta virsotnes virzienā sākot no akmens pamatnes, nomēriet akmens apkārtmēra attālumu. Atrodiet koku, uz kura ir burts...

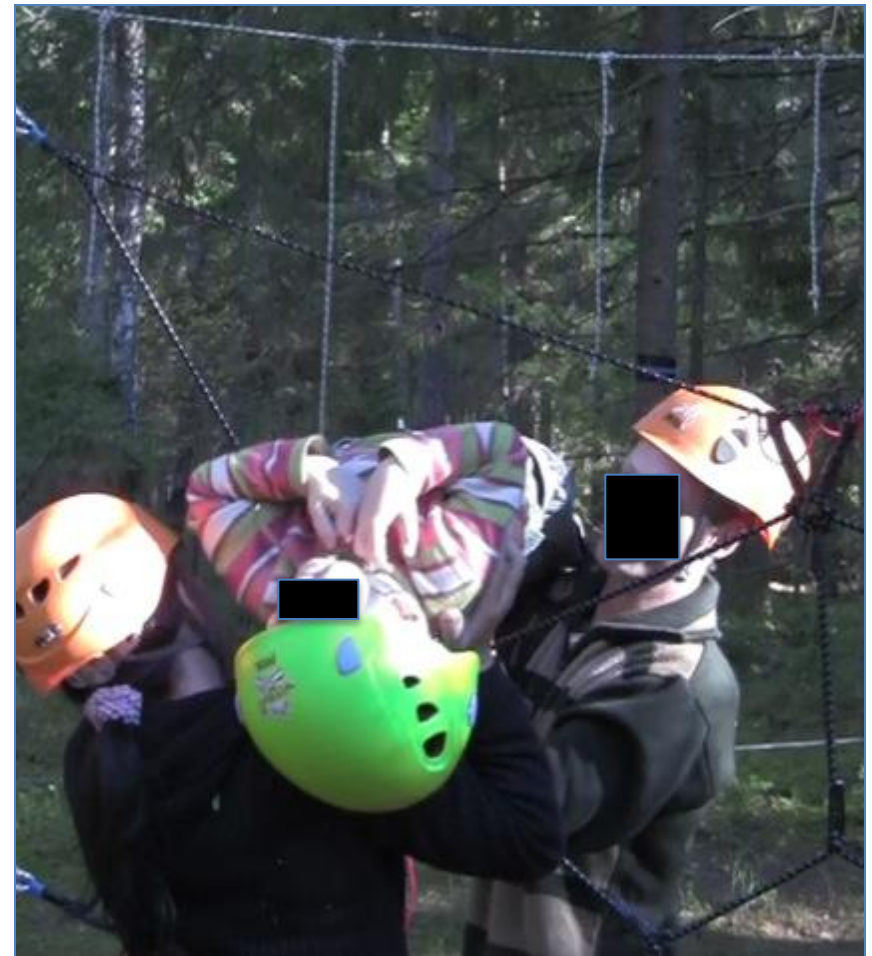
Pārgājiena moduļi

- Speciālie uzdevumi, izmantojot instalācijas uz dzīviem kokiem – zemo un augsto virvju trasē.

Pārgājiena uzdevumu mērķis

- Pārgājiens par 95% ir balstīts uz praktiskiem uzdevumiem un to mērķis ir mācīt risināt pamatproblēmas, uzņemties iniciatīvu, iemācīties pieņemt pareizus - nevis kādam vēlamus - lēmumus, uzlabot starppersonu saskarsmes prasmes, iemācīties sadarboties un apgūt konflikta risināšanas stratēģijas.

Pārgājiena uzdevuma tēmas

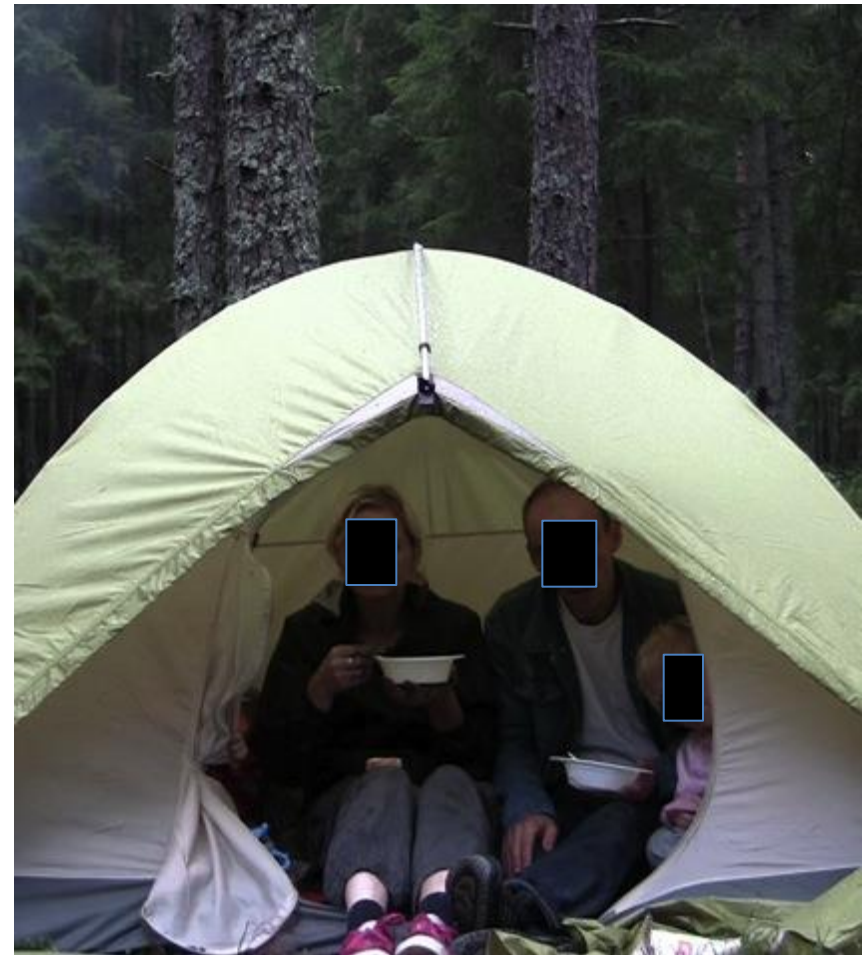
Laika plānošana

- laika izjūta
- laika kontrole
- atbildība
- disciplīna

Konfliktu risināšana - stratēģijas

Sports

- iešana
- skriešana
- rāpšanās
- smagumu nešana
- veiklība
- koordinācija
- līdzsvars
- spēks dinamikā, statikā

Aprīkojums

Ekipējums

Praktiskās nodarbības

**SĀC TUR, KUR VIŅI IR, CEL NO TĀ, KAS VIŅIEM IR.
/LAO-DZE/**

Pirms nodarbības jāpārrunā:

- Mērķis;
- Cik brīvi vecāki veic šo uzdevumu
- Kādi signāli tiek doti, lai nepieciešamības gadījumā pārtrauktu nodarbību;
- Kad iesaistās nodarbības vadītājs;
- Vecāki bērnus atbalsta, palīdz tiem, kam neveicas, iedrošina, lieto uzslavas, disciplinē.

Riski

- Vecāki var nesaprast veicamo uzdevumu;
- Iespēja, ka kādam no bērniem paliks garlaicīgi, nebūs ko darīt;
- Trūkst iemaņu veicamā uzdevuma veikšanai;
- Vecākiem jābūt gataviem uz to, ka var sākties konflikti;
- Kāds no bērniem varētu sev pieprasīt nedalītu uzmanību tikai viņam;
- Var gadīties, ka nodarbība būs jāpārtrauc;

Strādājot ar ģimenēm parādās, ka:

- Vecāki paši aizraujas ar veicamo uzdevumu un bērni tiek atstāti novārtā;
- Vecāki nepievērš uzmanību bērniem;
- Vecāki nespēj organizēt nodarbību (tā ir haotiska), tas vairāk izpaužas ģimenēs ar trīs un vairāk bērniem;
- Vecāki neieklausās bērnos.

Pēc nodarbības:

- Vecāki pastāsta kas viņiem izdevies, kas neizdevās, ko varēja darīt savādāk;
- Nodarbības vadītājs izsaka savus vērojumus, uzsverot pozitīvo un norāda, kas šoreiz neizdevās.

Sociālais/Sociālpedagoģiskais darbs

Darba formas

- *Konsultēšana, praktiskas nodarbības, patstāvīgie darbi.*
- Nodarbību sadalījums:
- *Obligātās* (ieplānotas, lai sasniegtu mērķi, izejot no intervijas laikā nodefinētās problēmas).
- *Daļēji organizētas* (ģimenei tiek atvēlēts laiks bez nodarbību vadītāja, taču ir iedots uzdevums, kas jāpaveic).
- *Brīvās* (vecāki organizē pēc savas iniciatīvas, vadoties pēc savām vēlmēm).

Uzdevumi

- *Izvēlēties piemērotāko nodarbību*
- *Izskaidrot nodarbības būtību, gaitu*
- *Nodrošināt ar nepieciešamajiem materiāliem*
- *Vērot ģimenes locekļu saskarsmi*
- *Lejaukties, ja nepieciešams*
- *Izskaidrot, pamacīt ar savu piemēru*
- *Novērst konfliktsituācijas*
- *Uzklausīt ģimenes locekļu vēlmes, viedokļus, pašnovērtējumu, nodarbības novērtējumu*
- *Sniegt atgriezenisko saiti ģimenei*

Nodarbību struktūra:

Nodarbība tiek filmēta.

- *levads – tiek izstāstīts par nodarbības būtību, nozīmi, minēti argumenti, kāpēc izvēlēta konkrētā nodarbība. Tiek pārrunātas iepriekšējās nodarbības būtiskākās nianšes, ieteikumi pēc iepriekšējās nodarbības. Tiek uzklauts vecāku priekšstats par nodarbību, pārrunāta nodarbības gaita, nepieciešamie materiāli.*

- *Praktiska daļa – Norisinās pati aktivitāte.*

- *Atgriezeniskā saite – Vecāki izsaka savas izjūtas, pašnovērtējumu par nodarbībā paveikto. Sociālais darbinieks izsaka savus vērojumus, ieteikumus. Vērojumos akcents ir uz ieteikumu ievērošanu, lai sasniegtu izvirzīto mērķi. Pēc nodarbības vecāki kopā ar nodarbību vadītāju noskatās video materiālu.*

Faktori, kas jāņem vērā, nodarbības izvēlē

- *Ģimenes locekļu emocionālais stāvoklis*
- *Ģimenes locekļu intelektuālais līmenis*
- *Ģimenes locekļu uzmanības noturība*
- *Ģimenes locekļu motivācija sadarboties*
- *Ģimenes locekļu skaits*
- *Bērnu vecums*

Darba tēmas

Zīdaiņa aprūpe

Dzīves telpas sakopšana

Dienas plāna izstrādāšana un realizēšana

Budžeta plānošana

Bērnu vecumposmu attīstības īpatnības

Bērnu emocionālā audzināšana

Sociālo kontaktu veidošana, uzlabošana

Bērnu disciplinēšana

Veselīga ģimenes locekļu savstarpējās
komunikācijas veidošana